

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno (administracija) in ekspedicija na Sarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

 Zarad praznika izide prihodnji „Slovenec“ v četrtek 13. junija.

Ustavoverstvo in narodnost.

Kedarkoli z našimi domačimi nasprotniki skup treščimo, vselej nam očitajo, da smo klerikalci ali narodnjaki, sami pa se bahajo z ustavoverstvom, kakor da bi si bile ti dve lastnosti nasprotni. Samo to očitjanje že jih izdaja, da nimajo pravega pojma niti o nas, niti o samih sebi. Kakor da klerikalec ali narodnjak ne bi mogel biti ustavoveren, ustavoverec pa ne naroden ali klerikalen! Saj nimamo samo v Avstriji ustave, imajo jo tudi drugje in so jo imeli še pred nami. Po mislih naših strastnežev more ustavoveren biti le Nemec; Lah, Francoz, Španjec, Slovan pa ne. Ali ni taka misel silno bedasta? Da je človek ustavoveren, ni treba tedaj nič drugega, kakor vpisati se v kazino, nemški govoriti, voliti s kazinarji in morda celo v „Tagblatt“ pisati. No to ni težko.

Pač, težko je. Po načelih teh ljudi naš kmet ne more biti ustavoveren, ker mu manjka glavnega pogoja: znanja nemškega jezika. Ko je naš presvitli cesar dal ustavo, dal jo je za vse narode cesarstva; zato se pa tudi pravi „ustava“ sploh, ne pa „nemška ustava.“ To je dokaz, da je lahko vsak ustavoveren, ni treba, da je Nemec ali renegat.

Naši nemškutarji se s takim dopadanjem in nekako ponosnostjo imenujejo ustavoverce, da jim je beseda nemškutar že toliko kot ustavoverec. Tega napačnega pojma so se prijele že više osebe, celo pri sodnijskih obravnavah se je beseda „nemčur“ identificirala z besedo „ustavoverec“. Mi smo že velikrat povdarjali, da ti besedi niste identični, nobeden človek ne misli reči „ustavoverec“, kedar reče „nemškutar.“ Beseda „nemškutar“ je le nasprotna besedi

„narodnjak“, in naravnost rečemo, nemškutar ni ustavoverec, her on se ne drži ustave. Po ustavi je namreč popolna svoboda zagotovljena vsem narodom, on pa je ne privoščil drugemu, ko sebi. Na vsak način je toraj narodnjak veliko bolj ustavoveren od nemškutarja.

Za grmom „ustavoverstva“ tiči pri naših nasprotnikih drug zajec, katerega vedno skrivajo, ki se pa vendar le vedno čez grm vidi; ta zajec je ponemčevanje naroda. Če to ni, zakaj pa vse, kar pišejo in govore, pišejo in govoré v tujem, nemškem jeziku? Zakaj njihova monitorja „Tagblatt“ in „Laib. Zeitung“ izhajata v nemškem in ne v slovenskem jeziku? Zakaj so uradnije, pisarne njihovih advokatov itd. le nemške? Zakaj njihovi poslanci v deželnem zboru kranjskem in drugje ne govore slovenski, ampak prav tendenciozno prav nalašč le nemški? Zakaj se ogibajo znanstvenih društev, kakor „Matica“, „Mohorjevega društva“ itd., ki niso nič politični, ampak izdajajo le slovenske knjige? Zakaj jim je vsak časnik zoprni, če je slovenski? Zakaj sami ne pišejo nikdar slovenski? Zakaj celo svoje otroke dajo učiti vsak jezik prej, nego domačega? Ali s tem kažejo le ustavovernost, nič drugega? Res, rad bi videl tisti paragraf v temeljnih državnih postavah, ki to veleva in po katerem se ravna.

Morsko kupčijsko brodovje.

Štatistika je dandanes pri vsakem podvzetju merodajen faktor, rekel bi, ona podaja nam podlago za vsaki proračun bodi si pri kupčiji ali pri gospodarstvu. Štatistika nam kaže moč in bogastvo, rast ali razpad držav, in njih razvoj v vsakem oziru. Štatistika nam tudi kaže, da so države ki imajo dolgo morskobrorežje in številno kupčijsko brodovje naj boga-

tejše in mogočnejše, če dotična vlada ne zamudi naravni položaj države porabiti in temu delu drž. gospodarstva dovoljno vstrezati, ter vse za-držke odpraviti, ki njegovemu razvoju nasprotujejo. Oglejmo si toraj kupčijsko morskobrodovje velicij državi, in videli bomo, da so one, čim več brodovja imajo, tim bogatejše. Toda ne samo število, ampak tudi velikost brodovja samega je merodajno.

Štatistika nam pove, da ima:

1. Anglija — 4343 parnikov s 1,641.500 tovari; (Tonne) 32.461 jadrank s 5,573.000 tovari. (Tonne)
2. Amerika — 3625 parnikov s 1,048.205 tovari; 17.049 jadrank s 2,146.598 tovari.
3. Francoska — 316 parnikov s 240.273 tovari; 4951 jadrank s 906.705 tovari.
4. Nemčija — 219 parnikov s 165.178 tovari; 4863 jadrank s 1,143.810 tovari.
5. Ruska — 185 parnikov s 36.000 tovari; 3089 jadrank s 771.292 tovari.
6. Španjska — 151 parnikov s 45.514 tovari; 4363 jadrank s 345.186 tovari.
7. Laška — 118 parnikov s 37.810 tovari; 19.488 jadrank s 1,031.907 tovari.
8. Avstrija — 97 parnikov s 52.005 tovari; 2692 jadrank s 288.176 tovari.

Toraj imata Anglija in Amerika naj več parobrodov, naj manj pa jih ima Avstrija, se ve da zato, ker ima zadnja tudi veliko manje morskobrorežje.

Naj več ladij jadrank ima Italija, toda te so zelo majhne, bi rekel čolni, ker vse skupaj nosijo manj tovorov ko nemške ladije, katerih je na število štirikrat manj, pa nosijo več tovorov ko laške. Naj močnejši jadranke imajo po redu: Nemčija, Ruska, Francoska; naj manjši Španjska in Italija. — Naj močnejši parobrode imajo Francoska, Nemčija in Avstrija

† Jendrzej Towianski.

V prvej polovici preteklega meseca je umrl v Zürichu znani verski fantazijast in ustanovitelj nove mistične sekte Jendrzej Towianski. V svojem času je bil tovijanizem precej razširjen mej Poljaki, posebno mej emigranti in znameniti poljski pesnik Mickiewicz je bil njegov vnet privrženec. Ker se je že jednoč nekoliko govorilo na tem mestu o poljskem mesijanizmu, kakor ga je propovedoval Mickiewicz, zato se mi zdi primerno življenja samega Towianskega v kratkem podati.

Jendrzej Towianski se je rodil l. 1795 v okolici wielkomirske. Njegov oče je bil navađen posestnik. Legenda pripoveduje, da je bil Towianski v otročjih letih slep, da je vsled necega čudeža spregledal in da je ravno ta slepota v zvezi z živo domišljijo dala povod njegovemu sanjarenju. A taki izvod se ne vjema s psihično resnico: slepi od detstva nemajo ni žive domišljije za osnivanje plastičnih oblik,

ni vztrajnosti v svojem odločenju, a oboje to je imel Towianski v velikej meri. Šolal se je na gimnaziji in vseučilišču v Vilni. Idealni smer, kakoršen je vladal mej tadašnjo vseučilišno mladino, je bil nov nagib za Towianskega. Bil je zelo v navadi tako imenovani „životni magnetizem“ ali „mesmerizem“. V Vilni je izdajal Lahnicki „magnetično spominjsko knjižico“, ki se je glavno pričala s fiziko, kemijo in somnambulizmom. Iz magnetizma, kakor iz občnega vira se je razvil na jednej strani spiri-tizem, ki se še sedaj nabaja v Ameriki in tudi v Evropi in ki ima, kar je najbolj čudno, največ privrženecv mej ljudmi, ki ne verujejo v duhove. Na drugej strani se je pa ravno iz tega izvirnika razvil njemu sorodni mesijanizem ali tovijanizem.

Naprvo je Towianski pripovedoval o svojih razodenjaj, katere je boje prejemal od zgoraj, o svojih razgovorih z duhovi, svetniki in Materjo božjo. Po dokončanih vseučilišnih naukih je postal regent ali kakor bi mi rekli

notar pri vilenskej deželnej sodnji in napravil si je lastno ognjišče. Potem je izdeval sebe za sv. Petra in ženo svojo za sv. Filomeno. Osnova vseh teh fantazij je bil, kakor se kaže, nauk o preseljevanju duš. To čudno obnašanje ga je spravilo za nekaj časa v ječo in potem v zdravnišnico za duševno bolne, a oprostili so ga kmalu, ker so njegovo manjjo spoznali za nevarno. Po tem je živel nekoliko let na kmetih. Dogodkov l. 1830 se ni vdeležil, tvrdeč da ne morejo imeti nikakoršne koristi. Ko se je vstanek končal, je šel na Rusko in živel nekaj časa v Petrogradu. L. 1837 je pa skupno s svojim svakom dr. Huttom zapustil domovino in se podal na zapad razširjevat resnice, katere mu je boje Bog razodel. Najprej se je ustavil na Poznanjskem, kjer se je izdal za proroka in si skrbno prizadeval dobiti sledbenikov svojemu nauku. Ker se mu pa ni posrečilo nagniti nadškofa Dunina na svojo stran, je odšel v Draždane in potem v Bruselj, kjer si je mislil pridobiti generala Skrzineckega.

(Loyd), naj manjši: Španjska, Amerika in Ruska. Res je, da ima Angleška naj večji parobrod Great-Eastern, ali ta ni za kupčijsko rabo, drugi njeni parobrodi so pa večidel srednje vrste.

Razvidno je iz tega dalje, da avstrijska država zaostaja, kar se tiče mornarstva za drugimi državami, posebno za Nemčijo in sicer zato, ker ves promet samo po železnicah odteka v sosedno Nemčijo ali v zahodne kraje, prav malo pa ga odpelje brodovje proti jugu in vzhodu. Cela dosedanja Turčija poplavijena in z angleškim blagom, s katerim avstrijsko ni moglo konkurirati. Angleži so dovažali s svojim brodovjem do turških luk in po kopnem turškem delali so si železnice le tako daleč, da nikjer niso avstrijske meje dosegli. Avstrijske železnice so sicer do turške, srbske in rumunske meje speljane. dalej pa niso zvezane s turškimi. Za vse to se ima Avstrija oni Angliji zahvaliti, ki tudi danes le za svojo korist skrbi in kateri je tudi danes le to na mar, da Avstrijski vpliv v prihodnje v teh deželah ne pride na bolje. Temu pa je tudi kriva nemško-madžarska politika, ki se iz strahu pred Slovani protivi državi na kvar vsemu razširjenju Avstrije proti jugu. Promet rodovitne, se ve da, zdaj zanemarjene Bosne bi oživel avstrijsko mornarstvo ob dalmatinskem z lepimi in velikimi lukami obdarjenim obrežji tako, da bi kmalo doseglo, če ne prekosilo nemško in francosko. Čas je toraj, zadnji čas, da avstrijski državniki spoznajo, da s Slovanstvu nasprotno politiko spodkopavajo le blagostanje države, nikdar pa se jim ne bo posrečilo zatreti Slovanstva, ako Bog dade in sreča junaška.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. junija.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je sprejel postavbo, ki določuje, da se bode odsilhal od kave plačevalo po 24 gld. colnine.

Delegacija cigerska je pri obravnavi vojnega proračuna zbrisala rednih stroškov, 1.007.632 gld., izvanrednih pa 622.175 gld., ter vsega skupaj dovolila 95.925.044 gld.

Krvav napad se je zgodil tudi pri nas v Avstriji. V Kraljevem Gradcu na Českem sta deželna sodnika Koberč in Klandy pregledovala ječe, gotovo ne zato, piše „Reform“, da bi videla, če se z vjetniki dovolj oestro, ampak če se z njimi ne ravna premalo mehko in pre-

malo dobro. V ječi ju je pa neki na 5 let obsojeni zločinec napadel in dr. Klandy-a tako zelo z nožem zabodel v trebuh, da je 3. t. m. vsled tega umrl. To je nasledek liberalnega postavodajalstva, ki zahteva, da naj se s hudo delniki tako mehko in človeško ravna, kar največ more, tudi če so doprinesli najbolj nečloveška dejanja. To gre tako daleč, da ne časte vjetniki sodnikov in nadzornikov, ampak sodniki in nadzorniki morajo skoraj spoštovati vjetnike, ki po ječah boljše živijo, kakor tisučeri poštene delavci.

V Bosni in Hercegovini zopet plenijo, moré in nadlegujejo turški vojaki avstrijske podložnike. Enakih poročil bilo je po raznih listih brati že brez števila, ni bilo pa slišati, da bi bila Avstrija zaradi tega od turške vlade zahtevala in dosegla kako zadostenje. Kdo naj to odpravi? Porta ne more, če bi je bila tudi volja. Srbija se iz diplomatičnih vzrokov ne sme vtikati, Avstrija pa hoče najbrže še le kongres prositi dovoljenja zato, kar bi bila vsled lastnih materialnih in častnih koristi smela in morala že davnej storiti in bi bila vsaka druga država gotovo tudi že storila. Tudi sicer se v Bosni godé strašne reči. V liči so nedavno umorili 2 kristjana; v Seraljevo so pripeljali 2 druga, kterima so bili redni vojaki odsekali roke. V Seraljevem ljudje gladu umirajo, vojaki pobegujejo in se skrivajo po hribovji, kjer potem ropajo in napadajo ljudi. Ker so zaradi varčnosti število žandarmov skrčili, namesto pomnožili, je povsod jako velika nevarnost.

Vnanje države.

O nemškem cesarju poročajo telegrami, da se dokaj dobro počuti. Privatna poročila pa trdijo, da rane niso tako nedolžne, kakor naznanjajo vradna poročila in da se zdravnikom zlasti rana na desni rami zdi nevarna. Vlado bode prevzel kraljevič, da bi se pa ustanovilo posebno vladarstvo, ni res. Dr. Nobiling še živi, pa se ne zaveda, da bi zamogel kaj razodeti. Vendar pa je skoraj gotovo, da obstoji neka zarota, ktera si je stavila namen s poti spraviti cesarja, kraljeviča in morda še kterega drugega princa, da bi potem osnovala državo po svojem okusu. Središče te zarote je najbrže London, kjer so nedavno razsajali tudi pred palačo nemškega kraljeviča, ter upili: Na tla s kraljevičem! Tudi grof Moltke je dobil neko pismo, v katerem mu žugajo s smrtjo, če bode še enkrat tako protisocialistično govoril kakor pri ob-

ravnavi o izjemni postavi. V Berlinu policija stikuje po sokrivcih Nobilingovih in je že več ljudi zaprla, tudi v razna druga mesta so se razšli policijski agenti, da bi zarotnikom prišli na sled. V Poznu je kresijska sodnija tiskarja Primaša, predsednika socijalnega demokratičnega društva, obsodila zaradi razžaljenja Velikanstva na 4 leta težke ječe.

Kongres se snide 13. t. m. v Brninu. Z Andrassem gredo tje še gospodje: Žvegelj, Teschenberg, Hübaer, Košek, Doczi, Scherr in Tochy. Rusijo bosta zastopala Šuvalov iz Oubril, in najbrže tudi knez Gorčakov sam, ki je že skoraj popolnoma okreval. Anglija je še vedno precej ponosna, vendar pa je Rusija v Carigradu zadobila prevago nad Anglijo in pravijo, da bodo Layarda skoraj poklicali iz Carigrada.

Iz Bukarešta poroča „Pol. Corr.“, da je rusko višje poveljništvo sklenilo zasesti Plojești, da ruska armada pri vrnitvi iz Bulgarije vsled razstave armade rumunske ne pride v nevarnost. Za zdaj pošljejo tje 1 polk pešcev in 1 polk konjikov.

Po Francoskem gre občna tožba, da poleg statističnih zapisovanj ljudstvo ondine in ne raste, in ta žalostna prikazen ljudskega pešanja se med drugim pripisuje tudi temu, da je čedalje manj porok in da ljudem bolj olikanim in premožnim nič kaj ne diši jarem zakonski. Da bi se temu prišlo v okom, podal je poslanec Alfred Naquet v državnem zboru nasvet, naj se zakon sme razločiti, in vzroki k zakonski ločitvi naj so: prešestvo, tudi le samo možovo, duševna nezmožnost, daljši sodnijsko potrjena nenazočnost kterega izmed suprugov, in različnost v verskih ali naboženskih nazorih! — Poslednji vzrok bode razuzdancem najugodnejši, pravi „Čech“ (X, 123). Mož je liberaluh, žena hodi v cerkev, k procesijam, moli rožni venec — tedaj le narazen! — Z bolj pogosto ženitvijo naj se toraj razmnožuje prebivalstvo! Toda najboljši zdravniki in naravoznanci dokazujejo jasno, da z otroci najbogatejše rodbine so vselej tam, kjer zvesto čujejo nad velévami katoliške cerkve o zakonski nerazločljivosti. Tudi misijonarji v Afriki opazujejo, da med tamošnjimi divjaki, dokler živijo v mnogoženstvu, prebivalstvo gine, in zato tam, kjer po prejemi sv. krsta smejo le z eno ženo živeti, rodbinam deca in z njo vred zemlji prebivalstvo raste. Po mnogoženstvu biva človeški rod slab, bolehav, nezmožen večega dušnega ali telesnega zatezanja, nesposoben o raznih vremenskih ali podnebnih neugodah, in o kužnih boleznih ljudje cepajo kakor muhe; nasproti pa je človeštvo po jedinoženstvu porojeno sploh močno in zdravo.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 5. junija. (Napad na cesarja Viljema) presega vse druge politične dogodke, ter ni samo na Nemškem, ampak je po celem svetu zbudil splošno pozornost. Videti je, kakor bi bila cela zarota zoper življenja starega cesarja. Kaj hočejo s tim doseči? Saj z Viljemom monarhije ne odstranijo; za njim pride njegov sin, in razun tega je še drugih princev dosti, ki imajo pravico do krone. Zares neusmiljen zločin je, da niti osemdesetletnega starčka ne branijo sivilasje; ali ne bi mogli morilci počakati na prirodno smrt, ki tako ne bi bila dolgo čakala?

Zločin se je zgodil takole: Morilec je stanoval že več časa „pod Lipami“ kjer se cesar navadno na sprehod vozi. Ko se je cesar okoli

Ostalo mu ni drugega nego iti v Pariz in tam poskusiti svojo srečo sredi poljske emigracije, mej katero je bilo mnogo njegovih znancev iz Vilne. V številu poslednjih je bil tudi Mickiewicz, in Towianski je prepričal pesnika, da je on, Towianski, poslanec božji, ki je prišel s poslanjem k njemu in po njem k vsej emigraciji. Ozdravil je Mickiewiczu ženo od blaznosti in si s tem zadobil pri njem neomejeno zaupanje. Mickiewicz sam je začel razširjevati tovijanizem in to tem ložje, ker je učil tačas slovanske jezike, literaturo in filozofijo na stolici francoske kolegije. Tovijanizem je imel po njegovem mnenju nalogo proizvesti popolno reformo v občnih odnošajih, in v dosego te svrhe bi ne bilo treba, kakor je pravil Towianski, uničiti sedanjega reda, ampak privedlo bi k tej svrhi pravno vzvišenje človeštva in podpiranje vsake posamezne osebnosti v stanju vednega navdihovanja, katero samo je sposobno spoznati in uresničiti na zemlji zapopadke o svetu, resnici in ljubezni. Mickiewicz ni samo

s stolice propovedoval tovijanizem, ampak je izdal v ta namen tudi celo vrsto spisov v francoskem jeziku — „L'Église officielle et le Messianisme“ (2 zvezka. Pariz 1842—43), „La religion et la politique“ (1845) in uredoval je l. 1849 časnik „La tribune du peuple.“ Ko si je Towianski, kakor se je kazalo, popolno pridobil emigraciji, je pa začel očitno oznanjevati svoj nauk. Pravil je, da je prišel zaradi ožvilenja in vzvišenja krščanske dobe. Razun tega je prorokoval tudi bodočnost slovanstva in Napoleonidov. Njegovi privrženci so si napravili pod Mickiewiczevim vodstvom posebno društvo, kjer so imeli v določenih dneh svoja posvetoovanja. Ta okolščina in smrt vojvoda orleanškega, katero je Towianski boje poprej naznanil, ste prisilile francosko vlado da ga je izgnala iz predelov Francoske. Šel je v Bruselj in potem v Rim, od koder ga je pa tudi policija izgnala. Od tačas se je naselil v Švici, kjer je živel do smrti v Zürichu, obdan s svojimi privrženci, katerih število se je pa znatno zmanjšalo.

dveh popoldne memo peljal, vstrelil je dr. Nobiling iz dvocevke dvakrat na njega; v prvič ni zadel, v drugič pa se je vsula cela toča svinčenih zrn cesarju v obraz, v pleča in roke. Iz vsake rane se je kri pocedila, tako da je bil cesar ves krvav; vendar ni nobena rana smrtno nevarna, ker je bila puška basana le z malimi zrnji, s kakoršnimi se tiči in zajci streljajo. Kroglice so se vdrle pod kožo, in so tam obtičale. Govori se, da je imel ranjeni cesar trideset takih zrn v životu, ktere so mu pa razun enega dozdej, ko to pišemo, že vse izvlekli.

Ko bi bil mlad človek, bi ne bilo smrtno nevarnosti, ker je pa mož že silno star, znajo vse rane skup, pomanjkanje prelite krvi, največ pa prestrašenje in razburjenost čutnic vendar smrt za nasledek imeti.

Ko je cesarja obstrelil, hotel je morilec še samega sebe vstreliti, pa se ni dobro zadel, in se je samo ranil. Med tem so pa že ljudje v njegovo sobo prigrmeli, ter so ga prijeli, čeravno se je srdito branil, in še nekega človeka s strelom ranil. Morilca so morali zavoljo njegove rane v bolnišnico odpeljati, ljudje so pa tako vkup vreli, in vpili nad njim, ter na voz pritiskali, da je kočijaž z voza padel in se smrtno ranil. Ko je tisti, ki ga je morilec obstrelil, ves krvav doli na ulico pritekel, padli so ljudje po njem, misleči, da je ta morilec, ter so ga hudo natepli. Tako se je vrstila nesreča za nesrečo.

Kaj bodo politični nasledki tega sločina? Če se dokaže, da je bil tudi ta dr. Nobiling ud socijalistične stranke, kakor listi trdijo, potem se socijalistom ni nič dobrega nadejati. Monarhija kot sistema bo spoznala, da je socijalizem po čiviljenji streže, in ne samo na Nemškem, ampak po vsej Evropi bodo začeli bolj ostro paziti na socijaliste in že se govorijo, da pride v razgovor tudi na kongresu, kako da bi se skupno zavarovali proti čedalje bolj razširjajočemu se socijalizmu. Vlada se ne bodo več varne čutili na svojih prestolih in bodo svoje krone in svoje življenje branili s tistim orožjem, v katerim jim to socijalizem vzeti hoče. Preganjanje socijalistov se zdaj na Nemškem več zabraniti ne dá. Že zadnjič, ko je Hödel cesarja napadel, osnovala je pruska vlada postavu zoper socijaliste. Pa nemški državni zbor je ni sprejel, in morda bi bilo vse pri starem ostalo, in to tem bolj, ker se takrat cesarju nič zgodilo ni. Ali si bode pa še zdaj, ko je cesar ranjen, državni zbor upal zoperstavljanje se taki postavi? Hödel in Nobiling sta naredila svoji stranki prav slabo uslugo.

Nadalje se vriva vprašanje; ali se bodo hoteli diplomati v Berlin na kongres podati, če vidijo, da tam vladar in monarhičen človek ni življenja varen? Morda je tudi za Bismarka kaka puška basana? To bo morda povod, da se kongres kje drugje snide*). — Kaj pa, ko bi cesar Viljem umrl? To bi znalo velik prevrat v evropski politiki narediti, in sicer Slovanom na škodo. Cesar Viljem je prijatelj Rusije; o njegovem nasledniku, nemškem cesarjeviču pa pravijo, da je bolj na angleško plat nagnjen. Po tem takem bi se Nemčija zvezala z Angležko in Avstrijo zoper Rusijo. Stvari b se vse drugače zasukale. Dne 13. rožnika se ima sniti kongres; ali se bo po tem dogodku res mogel sniti? Na vsak način moramo želeči, da se cesar Viljem ozdravi.

*) Se vendar le snide v Berlinu. Vred.

Domače novice.

V Ljubljani, 8. junija.

(Veloč. knez in škof dr. Janez Pogačar) so se predvčerajšnjim vrnili iz Ribniške dekanije, kjer so imeli kanonično obiskovanje in birmovanje, zopet v Ljubljano in bodo jutri dopoldne po veliki maši in popoldne po litanijah, pa v pondeljek dopoldne po deseti maši v stolnici delili zakrament sv. birme.

(Zrelotno izpraševanje ali maturo) so na gimnaziji delali pismeno ta teden. Oglasilo se jih je za njo 25, in sicer 22 rednih in 3 izvanredni kandidatje. Ustmeno izpraševanje se prične 15. julija.

(Pogreb G. A. Heidricha) 6. t. m. je bil jako sijajen, ter se ga je vdeležilo jako mnogo občinstva raznoterih stanov. Truga je bila okinčana z vencji, kterih dva so mu bili poslali celo rodoljubi tržaški, enega pa mu je podarila tukajšnja „Glasbena matica“. Čitalnični pevci so zapeli pred hišo in na grobu mili pesmi njemu, čigar krepki glas se je v življenji pri enakih žalostnih prilikah tolikrat razlegel na gomilah dragih umrlih. Med potjo so peli gg. bogoslovci „Miserere“, ki veliko bolj v srce sega človeku, kakor pa godba.

(† G. Franc Jakopič), absolviran tehnik in c. kr. reserve-lajtenant je 6. t. m. za pljučno boleznijo umrl. Pogreb bode danes popoldne ob 5. uri.

(Javna graja). V četrtek so šli iz stolnice s sv. obhajilom čez veliki trg k nekemu bolniku. Verno ljudstvo je poklekovalo in skazovalo svoje čiščenje v presvetem zakramentu skritega odrešeniku. Samo neki mladič je šel tikoma duhovna, ki je nesel presv. Rešnje Telo, s klobukom na glavi, ter se mu ni zdelo vredno razkriti se (menda da bi se mu uši ne prehladile) in se je prav posmehljivo oziral na pobožne molilce. To je zbudilo pri vseh veliko nevoljo, in splošno so rekli, da tako ravnanje zasluži očitno grajo.

(Appendix ad Proprium sanctorum) za škofijo ljubljansko prišel je ravnokar na svitlo v tiskarno Blaznikovi ter obsega lepo vredjene vse tiste praznike, ki so bili dozdej raztreseni po posameznih listih (folia novissima), ali ktere je bilo treba iskati se posebej in si jih naročevati od drugod. S to prilogo je „Proprium“ škofije ljubljanske dovršen. Tisk je lep, papir ličen, kakor je to v tiskarni Blaznikovi že navada, cena celej 63 strani obsegajoči knjižici pa znaša 40 kr. Dobiva se s propriumom vred v tiskarni Blaznikovi.

(Čitalnica v spodnji Šiški) napravi v nedeljo po binkoštih, 16. junija, slavnostno odprtje z loterijo, godbo in petjem. Čisti dohodek loterije je namenjen blagajnici čitalnice. Pri tej priliki se omenja, da so društveni prostori odprti o delavnikih od 8. — 10. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10. — 12. ure dopoldne in popoldne od 2. — 10. ure zvečer. Vpisovanje je ob nedeljah in praznikih od 2. — 4. ure popoldne. Obširno v slavnostnemu odprtju naznanja „Vabilo“, ktero se bode ob kratkem razpošiljalo.

(Reservisti) so v Ljubljani 6. t. m. končali svoje letošnje vaje.

Razne reči.

— „Die heilige Stadt Gottes“ imenuje se nov ilustriran zabavnik, ki je začel izhajati v Steylu. Pisan je strogo v katoliškem duhu in okinčan z mnogimi krasnimi podobami. Vsaki teden ga izide 1 pola, ali vsako leto 12 snopičev. Naročaina za celo leto znaša 4

gld. 50 kr. in jo sprejema v Ljubljani knjižgarna O. Klerrove vdove pred škofijo h. št. 6. Ravno tu se dobiva tudi podoba papeža Leona XIII. na nov način dobro natisnjena v Blaznikovi tiskarni, po 5 kr., ki bode zlasti manj premožnim dobro došla.

— Red Piaristov, nekdanj prav muožen posebej po Českem in Moravskem, sedaj izmira. Družnikov steje le še 124, kterih pa 35 ne živi več v samostanu, ampak po raznih vstavah šolskih. Letos imajo devet klerikov, novinci pa se ne sprejemajo več. Sedanji njihov prednik je p. Ambrož Mali.

— Na kmetijski šoli v Mödling-u pri Dunaji ste razpisani dve cesarski stipendiji po 250 gld. na leto, za ktere naj se prošnje oddajo do 31. avgusta t. l. pri vodstvu omenjene šole.

— Ogenj je v Tomišlju uničil 3 posestva. Zažgal je boje 6 letni otrok, ki se je pod streho z žveplenkami igral. Ta žalostni dogodek zopet priča, da ljudje premalo pazijo na otroke in na — žvepljenke, ktere bi morali tako hraniti, da bi jih ne našlo vsako otroče.

— Novo železnico bodo napravili od Wolfsberga do Laboda na Koroškem s postajami: Wolfsberg, Sv. Štefan, št. Andraž, Št. Pavl in Labod. Pri Spodnjem Dravbergu bo velik most čez Dravo. Dela se bodo 22. junija oddajala pri ministerstvu na Dunaji.

— Imenovani in prestavljeni so: Vencelj Hoke, adjunkt v Velkovicu na Koroškem za okrajnega sodnika v Kočevji, Viktor Globočnik za avskultanta na Vrhniko, Gvido Schneditz od celjske kresijske sodnije in dr. Heinrich Dolenc iz Loža k deželni sodniji v Ljubljano, adjunkt Juri Volčič pa z Vrhnike v Lož. Aleksander Balogh, okrajni sodnik v Sevnici je postal deželni sodnik v Celji.

— Južna železnica povozila in raztrgala je pri Poličanah 4. t. m. postiljona Jožefa Verglasa.

— Za pogorelce v Gornji Ložnici okraja celjskega so cesar darovali 250 gld., za pogorelce v Tenetiši, v okraju litijskem, pa je deželni odbor kranjski daroval 400 gld.

— Ustrelil se je 3. t. m. zvečer ob 10. uri pri pokopališču sv. Magdalene v Mariboru 19 letni železniški delavec Albert Mülleret iz Ljubljane, boje iz pomanjkanja; zaslужil je vsaki dan 68 kr. Koliko ljudi je, ki še polovico tega na dan ne zaslužio, pa se morajo vendar le preživeti, ne da bi s samomorom končali svoje bomo življenje.

— V Toplicah na Dolenjskem je bilo meseca maja 75 stalnih in 45 memogredočih gostov.

— Vešala ali vislice so v Severae Amerike zedinjenih državah v precejšnjih čisljih: lansko leto so vsega 83 morilcev obesili. Mej njimi je bilo poleg 1 Kitajca in 1 Indijanca 34 Zamorcev in 47 ljudi z — belo kožo. Evropejci, oziroma njihovi potomci so torej „prvaki.“

Odgovor odgovoru na vprašanje:

Ali so kamnitni tabernakeljni dobri ali ne?

(Poslanica.)

Nikakor ne dvomim, da bi g. dopisovalca v predzadnjih „Novicah“ ne bila navdajala dobra volja, ko je pisal zoper kamnitne tabernakeljne in s tem hotel „rešiti svojo dušo.“ Dvomim pa, da bi bil v črno zadel; kajti njegovi vzroki, ki jih je navedel zoper kamnitne tabernakeljne, niso pravi. — Gospod dopisovalec n. pr. pravi: „kamnit tabernakelj, če je lep, stane mnogo novcev.“ To je res. Res je

pa tudi, da je zraven altarne mize tabernakelj najizvrstniši del altara in cele cerkve. Tabernakelj je šotor, v katerem si je Gospod izvolil svoje prebivališče med nami revnimi zemljaki. Kaj je torej spodobiše, kakor da ravno tabernakelj lepšamo in kinčamo z vso umetnostjo in krasoto, ki jo premoremo! To zahtevajo tudi cerkvena določila. Ako že hočete novce hraniti, hranite jih drugod, n. pr. pri novih zvonovih, kateri sem ter tje s premočnim glasom baharijo oznanjajo; hranite jih pri metlastih „pušeljcih“, katerih je večkrat altar do stropa poln itd.

Gospod dopisovalec pravi dalje, da je kamniten tabernakelj „ljudem vendar malokje všeč“. Mile Bože! kaj je pač ljudem večidel všeč? — Vse, kar vpije, naj bode že glas ali barva. Ako pri orgljah mikstura ne prevpije vsih drugih spremenov, „niso za nič“; namažite altar, tabernakelj in podobe svetnikov z vsemi barvami mavrice, in stavim 100 proti 1, da bode ljudem dopadlo „to mojstersko delo.“

Pa pustimo to; saj g. pisatelj sam pravi „da to in enako naj ostane na strani“, če tudi bi se dalo o tem mnogo govoriti. „Poglavitno je, da so kamnitni tabernakeljni zelo zelo nepraktični“, pravi dalje gospod dopisovalec. — In ravno to „poglavitno“ tudi ni resnično. Če tudi gosp. dopisnik poroča o enem kamnitnem tabernakelju, ki ima „to velikansko napako“, da zaradi njegove vlažnosti v njem celó sv. hostije plesné, vendar ne more iz tega še sklepati, da sv. hostije zovoljo tega plesné, ker je tabernakelj kamnit. Navadno pravijo, da se kamen potí. Pa od kod je ta pót? Iz kamna gotovo ne. Prinesite v soparno sobo sklenico merzle vode in tudi steklo se bode „potilo“; a le bedak bode rekel, da je pot prišel iz steklene tvarine. Tabernakelj prihaja od tod vlažen ali moker, ker je cerkev vlažna. Odpravite toraj to napako iz cerkve s tem, da jo boste pridno odpirali in prezračevali: in tabernakelj se ne bode potil. Da so pa v mokrih in zadublih cerkvah tudi leseni tabernakeljni vlažni, da se luši zlatenje in barva, da les gnije, da se vsled vlažnosti sv. hostija krivi — vém dobro. Naj povem jaz tudi le en sam izgleđ. V Alojznici je bil do l. 1873 lesen tabernakelj, in ta je bil nekaj let tako moker, da je bilo treba, mnogokrat ga odprtega ali priprtega pustiti. Bila je namreč kapela zeló vlažna in tudi dandanes še ni popolnem suha; toda pridno se je zračila in tako kolikor mogoče posušila. — Leta 1873. izdelal je bil g. Janez Vurnik v Radolici — umetnik v pravem pomenu — za alojzniško kapelo kamniten altar in enak tabernakelj po cerkv. pravilih in ob enem tudi tako „praktično“, da v kljub kamnu in kolikor toliko še vlažni kapeli do danes še nismo zapazili nikakoršne vlage in mokrote v njem. Naj memogredé povem, da ga je ranjki predsednik cerkveno-umetniške družbe v Gradcu, P. Ulrich Greiner na takó ogledal,

popisal in konečno sedbo v svojem spisu izrekel: „Was Form und Materie anbelangt, mustergiltig.“ Kako pa je narejen ta tabernakelj, da ne pride mokrota vanj? Zunanaj, saj se vé, iz kamna: znotraj pa mu je vložena omarica iz jagnedovega lesa, ter od vseh strani hermetično obdana s cinkom, tako da se kamna ne tiče les ampak cink, katerega se navadna rja ne loti. Lesene notranje stene tabernakeljna pa so tudi še z oljnato barvo in „firnežem“ prevlečene in čez vse to so obite svilnate preproge, kakoršne zahtevajo rubrike. — Po enakem načinu je bil lansko leto izdelan kamniten tabernakelj za Horjul; jako zadovoljni so ž njim in nihče ni mislil na to, da bi

ga iz cerkve pahnili ter nadomestili z lesenim. Tudi v Ipavski dolini in po Krasu imajo sploh kamnite tabernakeljne in popolnem zadovoljni so ž njimi, kar se tiče tvarine in suhote. Da omenim še Benetek, ki so gotovo jako vlažno mesto, ker tako rekoč na vodi stojé, zapazil nisem tam med svojim enkratnem bivanjem nobenega lesenega tabernakeljna v toliki množici cerkva, ampak le kamnite, in reklo se mi je, da se sv. hostije popolnem dobro hranijo in ohranijo.

Jaz nisem v nobeni dotiki ali zvezi z Železnikarji; tudi jim nočem vsiljevati svojih miselj in skušenj, še manj pa sploh farnim predstojništvom ukazovati: naj na svojo lastno korist to opuste ali storé: hotel sem s tem malim spisom spričati resnico v prid cerkveni umetnosti, katera se pri nas še zmiraj zanemarja in katera se nikoli ne bode povzdignila po mojstrih-skazah in njihovih privržencih. Guj.

Poslanica.

V 59. št. „Slovenca“ od 28. maja t. l. se v notici (Reservisti) pripoveduje prigodek med nekim rezervistom, doma iz Šmartna pri Litiji, in pa cestnem odborom, kateri, če bi se bilo to res zgodilo, ne bi bil hvale vreden. Pojasniti pa moramo, da se to ni pri nas zgodilo, in da cestni odbor Litijskega okraja obstoji iz 7 udov, ki so vsi od 50 do 60 let stari, in torej nobeden izmed njih rezervist ni.

J. K.

soud cestnega odbora.

Eksekutivne dražbe.

8. junija: 3. Bartol s Hriba, 3. Kerže z Gore, 3. Peterlin s Poljan, 3. Lesar iz Sodražice, 3. Pele, vsi v Ribnici. 3. Pirc iz Kosez, 1. Aleš iz Vrančice, oba v Kamniku. 3. Občina Nadajne selo v Postojni. 3. Jalevec iz Šutne, v Kostanjevici. 3. Žitnik z Visokega, 1. Rupert od Iga, 1. Roje, iz Kosez, 1. Tratnik iz Malega Mlačovega, 1. Palčar od Šmarje, vsi v Ljubljani. 3. Bratovec s Podgriča, 3. Vidrih iz Št. Vida, oba v Vipavi. 2. Gibac iz Bruhane vasi, Pugal s Podgore. 1. Levstik iz Malih Laščah, 1. Prelesnik iz Dvorske vasi, vsi v Laščah. 2. Killer in 2. Mauerhofer v Trzinu. 1. Belavec iz Dolenje vasi, v Senožečah. 1. Krašovec z Vrhnike, 1. Dolenc iz Dolenje vasi, oba na Vrhniki.

Prošnja.

V Kranji je padel 23. maja t. l. 4letni deček v Savo. Ako so ga kje že dobili iz vode, ali ga morebiti bodo, lepo prosí njegov tužni oče, naj dotični farni urad berž naznaniti blagovoli č. g. dekanu. (1)

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša $3\frac{26}{100}$ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptaju		V Ormužu		V Celovcu		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter)	8	56	10	24	9	75	11	8	9	40	8	80	8	90	9	82	8	90
(merik)	2	65	3	51	3	14	3	40	2	77	2	70	2	73	2	70	2	73
Reži (hektoliter)	5	86	7	—	6	50	—	—	6	30	6	50	6	50	6	41	7	—
(merik)	1	80	2	15	2	—	—	—	1	94	2	—	2	—	1	98	2	—
Ječmena (hektoliter)	5	86	6	50	5	85	6	18	5	80	5	50	5	40	6	10	5	20
(merik)	1	80	2	—	1	80	1	90	1	78	1	63	1	55	2	—	1	36
Ajdo (hektoliter)	6	18	6	16	6	50	60	50	7	80	6	70	4	17	6	14	7	40
(merik)	1	90	1	83	2	—	2	—	2	39	2	6	1	26	1	89	2	30
Prosa (hektoliter)	6	32	6	50	6	50	6	20	6	40	6	60	7	80	4	46	7	60
(merik)	1	95	2	—	1	88	1	90	1	97	2	3	2	40	1	36	2	36
Taršice (hektoliter)	6	50	7	48	6	50	7	82	6	30	6	60	6	60	6	18	6	40
(merik)	2	20	2	24	2	—	2	40	1	94	2	3	2	53	1	90	1	97
Ovsa (hektoliter)	3	26	3	57	3	57	3	57	3	50	3	50	3	25	3	12	3	28
(merik)	1	—	1	10	1	10	1	10	1	8	1	8	1	—	—	95	—	90

Telegrafične denarne cene 7. junija.

Papirna renta 63.85 — Srebrna renta 65.35 — Zlata renta 74.45 — 1860letno državno posojilo 114 — Bankine akcije 812 — Kreditne akcije 230.75 — London 120.85 — Srebro 103.85. — Cos. kr. eskini 5.62. — 20-frankov 9.48.

Poslovilo.

Častitemu g. kaplanu Leop. Lotriču izrekamo za poduk, ki smo ga od njih prejemali, in za priljudnost, ki so jo skazovali vsim, mladim in starim, pri njihovem odhodu v Dobropolje naj pristrčnejšo zahvalo in se jim priporočamo še za naprej v blag spomin.

V Žužembergu 4. maja 1878.

Zahvala.

Za mnoge dokaze blagega sočutja in za obilno vdeležbo pri pogrebu nepozabljivega nam gospoda

Antona Heidricha

izrekamo vsem častitim deležnikom, posebno pa slavni „Glasbeni matici“ za prekrasni venec, in častitim gg. pevcem za blago sodelovanje najpriserčnejšo zahvalo.

V Ljubljani 7. junija 1878.

Žalujoči sorodniki.



Prežalostnega srca naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni sin oziroma brat in vnuk, gospod

Franc Jakopič,

c. kr. reserv. lajtenant in absolviran tehnik,

danes ob 1 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj po dolgi in hudi bolezni, previden s sv. zakramenti, v 25. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragega rankega se bode v soboto 8. t. m., popoldne ob 5. uri iz hiše št. 11. v Krakovskih ulicah preneslo na pokopališče k sv. Krištofu.

Sv. maše se bodo darovale v Ternovski cerkvi.

Dražega rankega priporočamo vsem v blag spomin.

V Ljubljani 6. junija 1878.

Franc Jakopič,

Polona Jakopič,

oče,

stara mati.

Neža Jakopič,

Jožef in Rihard Jakopič,

mati,

brata.

Terezija in Marija Jakopič,

sestri.